

Pojedini brojevi:	Mjesečna pretplata:
U Beogradu i u krajevima zapojednutim od 1. br. četa po cijeni od 10 helera	U Beogradu i u krajevima zapojednutim od 1. br. četa po cijeni od 2.00
U manjih mjestima 12 helera	U Beogradu sa dostavom u kuću 3.00
	U manjih mjestima 4.00

Doglas po cijeniku.

Uredništvo: BEOGRAD, Vuka Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 83. Uprava i primanje pretplate Topličin venac broj 21. Telefon br. 25. Primanje oglasa Kneza Mihajla ul. broj 38. Telefon broj 245.

RATNI IZVJESTAJI

Izveštaj austro-ugarskog glavnog stožera

Kb. Beč, 16. marta.

Nema nikakvih osobitih događaja. Načelnik glavnog stožera.

Izveštaj njemačkog vojnog vodjstva

Kb. Berlin, 16. marta.

Zapadno bojište:

Vojna skupina bavarskog prijestonasljednika Ruprechta:

S večeri i u toku noći djelatnost engleskog topništva bila je vrlo živahna naročito između Arrasa i St. Quentin. Povodom neprijateljske vatre i bacanja bombi na mjesta u pozadini bilo je medju stanovništvom u Nemenu i Halluinu velikih gubitaka.

Vojne skupine njemačkog prijestonasljednika, generala pl. Gallwitz i vojvode Albrechta:

Istočno od Reimsa obostrano Maase, kao i na lotriškom frontu kod Mulscha i Blamonta topnička borba se znatno povećala tokom cijelog dana. Obostrano Orneasa borba je bila i noću živahna.

Na ostalim bojištima nema ničeg novog.

Prvi zapovjednik glavnog stana pl. Ludendorff.

Izveštaj bugarskog glavnog stožera

Bba. Sofija, 16. marta.

Macedonsko bojište:

Zapadno od Bratindola bila je topnička paljba pokadšto pojačana na oboje strane. Sjeverno od Bitolja, počele su francuske čete nastupanje poslije duže topničke pripreme, ali su dočekane brzom paljbom, naše istaknute jedinice napale su ih i uz teške gubitke otkrile. Zatim je jedno naše jurišno odjeljenje prodrlo u neprijateljske linije i vratilo se sa više zarobljenika i tri masinske puške. U zavijutku Crne Reke nastavio je neprijatelj kod Načova svoj topnički napadaj, na koji je naše topništvo energično odgovaralo. Zapadno od Vardara više naših uspješnih prepada vatrom. U dolini Strume, južno od Barakli-Džumaje izvidnička čarčenja, gdje smo zahvatili engleskih zarobljenika. Neprijateljski monitori bombarduju bez uspjeha iz Orfanskog zaljeva naše položaje kod Džica Strume.

Dobručki front: Primanje

Car Wilhelm -- vojvoda kurlandski. Bugarska dobija cijelu Dobrudžu.

Propovijed i nož

U koliko položaj Britanije postaje tež, tim očajnije njene vodje traže sredstva, pomoću kojih bi engleski narod mogli ohrabriti za dalje podnošenje ratnih tegoba. Od nove godine oni su po cijeloj zemlji organizovali zamašnu agitaciju, kojom se radi na učvršćivanju vjerskih osjećaja kod stanovništva, a sa isključivim ciljem, da se u narodu probudi jači interes za vjerske stvari, te da mu se time skrene pažnja sa ovozemaljskih pitanja, da bi vlada imala što slobodnije ruke u svojoj ratničkoj politici. Prve nedjelje u godini, koja važi kao opštenarodni dan molitve, kralj se proglasom obratio narodu i pozvao ga je svečanim, propovjedničkim tonom, da do kraja istraje u borbi za pravo i dužnost. Pred londonskim crkvama čekali su u redovima nezapamćene mase ljudi i žena, da mogu ući, a pred sabornom crkvom sv. Pavla ostalo je nekoliko hiljada, koji više nijesu mogli naći mjesta u njoj. Ovakve se pojave objašnjavaju, kada se ima na umu, kakva je propaganda prethodno vršena i da se ta propaganda sada možda još intenzivnije vrši. Na svima vidnim mjestima po ulicama izljepljeni su veliki šareni plakati, u kojima se opominje svijet, da samo iz svetog izvora vjere može crpiti onoliko snagu, kolika je potrebna domovini u ovom teškom času. Na sve strane možete čitati štampane propovijedi admirala sir Davida Beatya, medju kojima ima jedna, koja se završuje riječima: „Engleska tek mora da se trgne iz letargičnog stanja uživanja u somoti sebi, u koje je zapala zahvaljujući svojim povoljnim prilikama. Ako ona bude umjela smirenim pogledom sa molitvom na usnama pogledati u budućnost, tada ćemo moći početi da brojimo dane do kraja rata“.

I Lloyd George, koga po svoj prilici s pravom možemo smatrati priredjivačem cijele te nazovi-pobožne akcije, ličnim primjerom jasno želi da pokaže, šta je narodu potrebno. Prilikom godišnje skupštine slobodnih crkava u city-skrom hramu održao je on govor, u toku koga je ispod svojih gustih obrva bacao asketske poglede u visinu, izjavljujući, da on nije došao kao ministar, već kao običan član slobodne crkve, da kao brat medju braćom progovori u času teškog narodnog iskušenja. Sa njegovih slatkorječivih usta kao da je tekao sam med, razdragan je govorio o glasu savjesti protiv sebičnosti, o čovječanstvu nasuprot nasilju moći... U njegovom govoru plamtjela je vatra. Njegove pristalice jedva su primjetile, kako je pažljivo ali odlučno iz uloge brata zapliva u vode ratnog bukača i imperijaliste, jer se mačka ne može okaniti

lova na miševu. Njegov glas se pretvorio u orkan, i prije, nego su se gledaoci snašli, dobio je njemački kancelar svoj ubičajeni dio zajedno sa svojim saveznicima. Iz propovijedi Lloyd Georgea stvorila se fanatički izmahnuta pesnica prema kontinentu, a iz slatkog govora optužba, da je posljednje stanovništvo grofa Hertlinga miljama daleko od engleske ideje opšteg saveza naroda. I opet je upio usne engleski premijer, kad je počeo na dugo i široko rasprjedať o značenju ovog saveza naroda, u kome ne smije biti ni mržnje ni osvetljivosti, predstavivši uz to, kako je rješavanje spornih pitanja pomoću oružja besmisleno. Savez naroda mora se postići. Ko se u tom radu makar za trenutak pokoleba, znači, da sumnja u pravednost upravljača svijetova...

Dakle-Lloyd George je držao propovijed. Ali u Londonu postoji jedan veoma raširen i veoma dobro informiran list: „Morningpost“. I u ovom „Morningpost“ u moglo se čitati 6. marta, da se Engleska ne bi mogla sprijateljit sa savezom naroda niti sa svjetskim sudijem. Ona ne bi mogla popustiti, kad bi jedared sudije smatralo opravdanim zahtjev Španjolske na Gibraltar, pretenziju Italije na Maltu, arapsku pretenziju na Aden, američku na Kanadu, a kinesku na Hongkong. Dok je Lloyd George prevrtao očima i čak Boga tražio za saveznika sporazumnim silama, sjevnu nož, koga je on skriveno nosio pod odijelom, ne samo protiv njegovih današnjih neprijatelja, nego i protiv njegovih saveznika ispod širokih nabora njegovog govora. Lagao je, kao Juda što je lagao, kad je Gospoda poljubio u usta.

Poslije mira sa Rusijom

Neutralni glas o miru na istoku.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Kopenhagen, 16. marta.

„Socialdemokraten“ piše povodom godišnjice ruske revolucije o miru na istoku: Nečuvana je prijava, kad engleska štampa kuka zbog strasnog nasilnog mira u Brest-Litovsku. To je sa svim blag mir prema onome, koji bi sporazumne sile, da su pobijele, po njihovom vlastitom odgovoru Wilsonu 11. januara prošle godine diktovala Njemačkoj, Austro-Ugarskoj i Turskoj. Ono što je sad oduzeto od ruske carevine, to upravo i nije ruska zemlja. To su liće sporne granice zemlje na istoku, kao što je do skora još bila na zapadu Holandija.

Događaji u Rusiji

Ispražnjavanje Petrograda dovršeno.

Kb. Petrograd, 16. marta.

Ispražnjavanje Petrograda je dovršeno. Ni jedan stanovnik ne smije izaći iz grada. Željeznički saobraćaj je obustavljen. Savjet narodnih povjerenika petrogradske opštine (to će u buduću biti zvanični naziv) dozvolilo je ponovno izlaženje buržoaskih listova, koji su od početka njemačke ofenzive bili ugušeni.

Veliki kongres sovjeta.

Kb. Petrograd, 16. marta.

Vijest dopisnika „Agence Havas“-a, kasno stigla: Pri otvaranju velikog kongresa savjeta bilo je prisutno 1110 delegata. Od ovih je bilo 733 boljševika i 238 socijalnih revolucionara lijevice.

BREST-LITOVSKI UGOVOR RATIFICIRAN.

Kb. Petrograd, 16. marta.

Reuter. Boljševički poslanici na Moskovskom kongresu zaključili su danas sa 433 glasa protiv 30, da se ratifikuje brest-litovski mirovni ugovor. Poslije odluke istupili su iz stranke članovi svih stručnih organizacija.

Kurlandija za personalnu uniju sa Njemačkom

Car Wilhelm još nije stvorio odluku.

Kb. Berlin, 16. marta.

Prilikom današnjeg prijema izaslanstva kurlandskog saveznog vijeća kod državnog kancelara pročitan je odgovor na odluku zemaljskog savjeta, što je imalo za posljedicu, da je car primio k znanju molbu, da primi vojvodsku krunu Kurlandije. Car će donijeti odluku pošto sasluša za ovo nadležna mjesta, pa će se ona onda saopštiti zemaljskom savjetu. Užem sjedinjenju vojvodstva sa Njemačkom ne stoji ništa na putu.

Pregovori za mir sa Rumunjskom

Izjave bugarskih delegata. — Atentat na Averescua. — Njegova ostavka.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“)

Budimpešta, 16. marta.

Sofijski dopisnik „Az Est“ javlja, da su bukureštanski bugarski delegati, Tončev i Momčilov, izjavili, da su mirovni pregovori sa Rumunjskom dođuše povoljno tekli, ali zbog neočekivanih prepreka nijesu se plenarne sjednice ni juče ni danas držale. Dopisnik doznaje, da se uzrok toj prepreci ima u tome razišiti, što je protiv Averescua pokušao

revolverski atentat, koji dođuše nije uspio, ali je dao povoda Averescuovljevom odstopu. Marghioman je došao u Jaš, gdje ga je kralj primio u audijenciju, i on će vjerovatno doći na mjesto Averescua. Sjednica je odložena i zato, što je novi rumunjski ministar spoljnih poslova, Misu, tek na putu iz Londona u Rumunjsku. Medjutim rade hitno potkomišije, pošto je veoma velik materijal, koji se ima svršiti.

Radoslavov u Bukureštu.

Kb. Sofija, 16. marta.

Bugarski brzojavni ured javlja: Ministar predsjednik Radoslavov juče u veče je otputovao u Bukurešt.

Momčilov o pregovorima i vraćanju Dobrudže Bugarskoj.

Kb. Sofija, 16. marta.

Bugarski brzojavni ured javlja: Podpredsjednik sobranja Momčilov, koji se sad vratio iz Bukurešta, gdje se bavio kao izaslanik pri pregovorima za mir, danas je u sobranju izjavio da se u Sofiju vratio s dubokim uvjerenjem, da će Bugarska biti potpuno za dovoljena u svojim zahtjevima na sjevernoj granici, da Bugarska ima puno razloga, da sa držanjem saveznih izaslanika u toku pregovora bude potpuno zadovoljna i da će cijela Dobrudža pripasti Bugarskoj. U toku jednog razgovora s Momčilovom rekao mu je maršal Mackensen, da se prvog dana po svome dolasku u Dobrudžu s čudjenjem zapitao, kako je Bugarska četrdeset godina mogla bolno čutati i nije potražila mogućnost, da u bugarsku zemlju ponovo dođu. Bugarska će imati svoju Dobrudžu, završio je Momčilov. Imajmo još malo strpljenja s pregovorima, da ih ne bi produžili, vjerujemo u vjernost naših saveznika i u zvijezdu Bugarske. (Opšte odobravanje.)

Kb. Bukurešt, 16. marta.

Ovamo je došao profesor sveučilišta, Petar Misir, zbog mirovnih pregovora.

Balfour o ruskoj revoluciji

Kb. London, 16. marta.

U donjem domu je izjavio Balfour, da je ruska revolucija nesreća po civilizaciju i da je poslije pada autokracije pala Rusija u haos. Ipak je bila revolucija za Rusiju dobra, jer se ruska autokracija pokazala posve nemoćna, da se prilagodi novom duhu vremena. Ne može biti sravnjenja s Francuskom. Francuska je revolucija stvorila homogenu tijelo, a u Rusiji je nastalo protivno. Razvriće Rusije je neizvjesno, jer se proces mora vršiti za vrijeme rata, gdje neprijatelj skrupuloznom nemilosrdnošću stoji pred vratima. Napad Lee Smiha protiv politike vladine prema Japanu i Sibiru zaboravlja sa svim na ove danjenice. Njegov govor polazi od pretpostavke da japanska ekspedicija teži da raspardja Rusiju i da sljedstveno anektuje. Ta bi teorija bila žalostan izgled za sjevernu Francusku. I ako nije vjerovatno, da će Nijemci dospjeti u Sibir, to ipak Smith nije shvatio situaciju Rusije. Njemački nalet u Rusiju je samo

PODLISTAK

Pozorišni pregled*)

„Kod beloga konja“, šaljiva igra u tri čina, napisali Oskar Blumenthal i Gustav Kadelburg; preveo Milan K. Savičević. — Reditelj G. I. Stančević. — Igrano u pozorišnoj dvorani „Kasine“ 15. marta ove godine.

Moramo pre svega napomenuti, da u sadašnjim prilikama, kada su svakome nervi i suviše zategnuti, ova stara, dobra šala može neobično prijatno i stvarno raspoloženje koje ima u sebi nečega, po gotovu, idiličnog. Nasmejati se punim, zdravim smehom, — što sada nije lako — znači već po sebi nesumnjiv uspeh. A mi smo se zaista od srca smejalj šarenog grupi raznih tipova u prijatnoj atmosferi šumskog zelenila, i to će reći, da je komad potpuno uspeo.

Beogradjani dobro poznaju ovu simpatičnu nemačku komediju, koja je u Narod. Pozorištu uvek davana s mnogo uspeha. Suiet je vrlo zanimljiv, izradjen po oprobanoj pozorišnoj receptu Blumenthal-Kadelbergove komedije. U prijatnoj letnjoj atmosferi Tirola, u Salckamergrutu, postoji odlič-

no renoviran hotel „Kod belog konja“. Mlada gazdarica, lepa udovica Jozefina, drži hotel u najboljem redu. To dolaze leti i gosti iz Berlina, ovoga puta fabrikant Gizecke sa čerkom, a ranijih godina je ovde bio uvek stalni gost fabrikantov protivnik iz njegove velike parnice, advokat Sidler, koji je, izgleda, takao srce lepe krčmarice. Ali je u gazdaricu zaljubljen njen prvi kelner, Leopold, i on udesi tako, da izda fabrikantu sobu koju je ranije advokat naručio, upravo pred njegov dolazak. To je prvi konflikt u nizu mnogih docnijih sukoba, sa neobično komičnim situacijama, isprepletanim tu i tamo ljubavnim čeretanjem, šrokskim peticinama što odjekuju s brega na breg i šumnim razgovorima putnika koji dolaze i odlaze. Advokat se zaljubljuje u fabrikantovu kćer, mladi Silchajmer, Gizeckeov kandidat za zeta, zaljubljuje se opet u mladu kćer naučnika Hincelmana, a mlada gazdarica od „konja“, vidi da advokat i ne misli na nju, priveli se najzad svome prvom otkelneru. Tri svadbe završuju ovu laku komediju, punu života i zanimljivosti.

Vedar duhi, neusiljena dosetka, „šimung“ koji je, do duše, književno i veštački stvoren, ali koji je tako zgodno pogodjen, jer su pisci rutinarni pozorišni ljudi; zatim obilje interesantnih tipova, naravno površno izradjenih, kao što to već obično biva u komediji situacije; pa onaj čisto ne-

mački, ili bolje reći bečki „gemüthlichkeits“ — eto to je ono što čini glavnu karakteristiku komedije „Kod belog konja“. Tu nema velike, prave literature, ali ni grubih binskih efekata, i cela stvar je, u glavnom, književno napisana.

Prikez je ispaoo dobro, jer je ovoga puta podela uloge bila interesantnija no ranije, jer se pojavilo prvi put i nekoliko boljih beogradskih glumaca, koje do sada nismo videli na sceni. Ulogu krčmarice Josefine prikazala je gdja Stokić sa dovoljno duha i potrebne okretnosti. G. I. Stančević igrao je svoju staru, efektinu ulogu fabrikanta Gizecke izvršno. Bio je, kao i nekada, pun prirodnog humora, interesantan i simpatičan. G. Sava Todorović igdjeica Zora Todorović sada su se prvi put pojavili na novoj sceni u svojim starim ulogama naučnika Hincelmana i njegove kćeri Klarice, uz oduševljeni pozdrav publike. Oboje zaslužuju ozbiljnu hvata, jer su svoje karakterne role do detalja i otmeno izradili. G. Todorović je imao zgodno pogodjen ton sa tako mnogo karakteristične naučničke odmerenosti, a gdjica Todorović je sa razborom i vrlo pažljivo izradila tip mucave devojke. Gdja Arsenović je bila u ulozi Otilije, kao i obično, prirodna, sa svojim zvonicim, lepim tek nešto otužnim glasom. G. Gošić je imao živost i temperamenta kao advokat Sidler, i držao se uvek na visini scene. B. Bel-

kić, moramo priznati, iznenadio nas je. Mnogi koji su držali da on nije dostao za ulogu Leopolda bili su razočarani. G. Belkić je bio dobar, čak vrlo dobar, pazeći uvek da ne izlize iz odmerenog konverzacioog tona i ne udje u drastičnu komiku, kojoj je on odveć naklonjen. Valja pohvaliti njegov trud oko izradjivanja role. G. Dinulović, kao mladi Silchajmer, izradio je odlično tip smetenog mladica. G. R. Pavlović, A. Jovanović i Spiridonović, pa gdje Jurković, Bošnjaković i Stojancvić dopunjivali su zgodnu harmoniju na sceni, koja je ovoga puta bila vrlo lepo i ukusno nameštena. S.

MALI PODLISTAK

Istorijski kalendar

Larochefoucauld. — Zöllner. — Manuel Garcia. — Goutzkow. — Peschel. — Bessel.

Na današnji dan, 17. marta 1680. godine umro je u Parisu francuski književnik François vojvoda Larochefoucauld-ski. Vojvodska porodica Larochefoucauld mnogo je razgranjena i dala je svojog domovini mnogo znamenitih ljudi. Vojvoda François Larochefoucauld rođen je 15. septembra 1612. godine i stupio je još kao mladić u vojsku, gdje je intrigama upleten u konflikte sa Mazarinom i Richelieu-em, ali ga je poslije

Mazarinove smrti njegova prijateljica, vojvotkinja Longueville-ska izmirila sa dvorom, gdje je sada, zahvaljujući svojim odličnim ličnim osobinama igrao vrlo vidnu ulogu. Bio je ljubimac čuvenih žena onoga doba, kao što gdja. de Sablé, vojvotkinja Chevreuse-ska, čuvena spisateljka gdja. de Sévigné. Njegovi „Memoari“ daju interesantnu sliku onoga doba, ali nisu isključivo njegovo originalno djelo, već su ih naknadno dopunjavali drugi. Najčudenije pak njegovo djelo jeste „Réflexions ou sentences et maximes morales“ („Razmišljanja ili pravila i načela o moralu“), poznato pod skraćenim naslovom „Maximes“. Njegova često paradoksalna načela, razradjena pakosnom satirama i gorkim realizmom, pravi su katehizam sebičnosti i uživanja, „bon-vivant-stva“. Pod maskom prividnog morala, a duhovitim i finim jezikom odriče se tu svaka moralna podloga života. Zbog sjajnoga stila, kojim su pisani, Francuzi s pravom smatraju „Maksim“ klasičnim djelom svoje književnosti. Sam Larochefoucauld pet puta je izdao svoje „Maximes“; od ovih je njegovih izdanja najpotpunije izdanje od 1678. godine. Docnije su ih izdavali Aimé Martin (1882. god.), zatim Gilbert i Gourdaut (1863.—1883. godine) i Pauly (1883. godine). Posred njegovih sunarodnika pisao je o životu i radu Larochefoucauldovom i

*) Ostavljeno narječje piščevo.

čeznja, da se dokopa velikih zalih Ru-
sije. Njemačka je uvijek težila da izaziva
nemire u stranin zemljama i da radi protiv
njihovih vlada, pa je tako radila i u
Rusiji. Njemačka će možda opet u svoj
formi za uspostavu autokraciju u Ru-
siji, zato su sporazumne sile prisijele,
da Rusiji pruže pomoć u ovoj naročitoj
bolesti, t. j. u njemačkoj bolesti. Ta po-
moć nije ni invazija ni pljačka. Ono, što
mole sporazuma žele, to je, da Rusiji po-
mognu, da prekuži krizu.

Engleski ultimatum Holandiji

Njemačka će preduzeti protiv mjere.
Berlin, 16. marta.

„Tägliche Rundschau“ piše:
Ultimatum najjasnije osvjetljava nevolju
Engleske. — „Lokalanzeiger“ piše
pod naslovom „Vrhunac bezobrazluka“:
Pored svega onoga što je Grčka morala
pretrpiti, ovake bezobzirne nasilne po-
litike nije još nikad bilo. Četvornom sporaz-
umu je osim toga vrlo dobro poznato,
da on Holandiju ne će moći zaštititi protiv
njemačkih protivmjera, koje će biti
neposredna posljedica prihvatanja ovog
ultimatum. Treba imati na umu, da bi
kroz cio neutralni svijet prohujao uzvik
ogorčenja. Postupak Engleske je najbolji
dokaz, koliko ju je čvrsto uvažio za gu-
bu podmorški rat, i potseća na očajanje
jednog bankrota. — „Deutsche Tages-
zeitung“ piše: Pristanak holandske vlade
značilo bi, da je plovidba holandskih
brodova prestala postojati i da se ho-
landska flota ne pojavljuje više na moru
kao samostalni činilac.

„Frankfurter Zeitung“ o njemačkim
protivmjerama.

Kb. Frankfurt, 16. marta.
„Frankfurter Zeitung“ piše
o pitanju, da li će Holandija prihvatiti
ultimatum četvornog sporazuma: Njema-
čka nema nikakvog povoda, da
slobodni plovidbu put u istočnom moru,
koji je samo za holandsku plovidbu i
bio stvoren, drži i dalje otvoren, jer u
slučaju da se ultimatum prihvati ne bi
u samoj stvari više ni bilo neutralnih
holandskih morskilki brodova. Taj je
put za naše podmornice i inače bio je-
dan teret. Njihovo će ratovanje u bu-
duć biti u istočnom moru u toliko us-
pješnije.

Reuterovo uljepšavanje engleskog
gusarstva.

Kb. London, 16. marta.
Reuter donosi u stvari zaključ-
ka sporazumnih sila, da holandske
brodove u njihovim pristaništima upotri-
jebe u svoje vlastite svrhe, saopšte-
nje, u kome se kaže, da preduzete mjere
njesu nikako nov oblik gusarstva, niti
da najjači narod hoće brodove naj-
slabijeg naroda bez odštete prosto pri-
svojiti. Naprotiv, ti će brodovi uz do-
bru naplatu vršiti prenos, biće osigura-
ni, naoružani i vodjeni i sve to samo
za trajanje rata. Poslije utanačenog
mira biće opet vraćeni svojim sopstve-
ničima. Ako bi koji od njih u toku ne-
prijeteljstva a u službi sporazumnih
sila u ratnoj zoni bio potopljen, ove će
se starati, da ih nadoknade drugima
istovrijednosnim brodovima. To je u
suvremenju prema Nijemcima, koji
holandske brodove sprječavaju u plo-
vidbi ili potapljaju, plemenita ponuda.
U saopštenju se podseća na činjenicu,
da se Holandija protivila, da drugičije,
već samo uz pretjerane cijene dobav-
lja Engleskoj razne proizvode i da je
tek poslije dugih pregovora pristala,
da izvjesnu količinu svojih proizvoda
po povoljnjoj cijeni ustupi Engleskoj,
da je, da je Holandija bila jedina ne-

utralna država u Evropi, koja nije
usala protiv neuputnog postupka Nje-
mačke, kad je ova oglasila neograni-
čeni podmorški rat. Saopštenje ukazu-
je dalje na to, da holandska vlada i
poslije dvomjesečnih pregovora s ho-
landskim poslanicima u Londonu, koji
su ovu mjeru faktično za dobru našli,
još uvijek nije odgovorila. Za holand-
ske brodove važe one iste mjere, kao
i za brodove ostalih neutralnih država.
I vlade dotičnih država su protiv tih
mjera podigle svoj glas, ali narodi do-
tičnih država i sopstvenici dotičnih
brodova su potpuno zadovoljni tim
mjerama. Britanska vlada sa svojim
saveznicima je mišljenja, da sad nije
vrijeme za duge pregovore. Svako
drugo držanje bilo bi popuštanje prema
postupku Njemačke i posljedicama,
koje otud proističu.

Već oduzeti brodovi.

Kb. Rotterdam, 16. marta.
„Maasbode“ javlja iz pouz-
danog izvora, da će 15 holandskih bro-
ova, koji se nalaze u američkim prista-
ništima, preduzeti put u južnu Ameri-
ku i obratno.

Jedna „dozvola“.

Kb. Amsterdam, 16. marta.
Prema holandskoj brzojavnoj
agenciji pristale su savezničke vlade,
da parni brod „Nieuwe Amsterdam“ sa
tovarom pirinča i kave može otploviti
u Holandiju. Ovaj tovar je sa holand-
skih brodova, koji leže u američkim
pristaništima.

Povratak švedskih četa sa aalandskih ostrva

Kb. Stockholm, 16. marta
„Svenska Telegram By-
ran“ javlja: Zvanično se javlja: Od
ruskih četa na Aalandu, koje ranije
njesu na svojim brodovima otišle sa
ostrva, prenjeto je svega 250 ljudi,
većinom Poljaci, Ukrajinci, Lotiši i
Estonci, na švedskim brodovima u
Švedsku, odakle će kasnije biti otpre-
ljeni u svoju otadžbinu. Prema jednoj
vijesti već je do Velikokursa prenjeta
na Libavu. Po najnovijim izvještajima
ima sad na ostrvu nekoliko nenaoruža-
nih zaostalih Rusa. Prema tome je is-
pražnjavanje Aalanda izvršeno onako,
kako je posredovanjem Švedske bilo
ugovoreno. Ono odjeljenje, koje je bilo
izaslano da izvrši ispražnjavanje i da
u vezi s time zaštiti stanovništvo, iz-
velo je svoj zadatak. S toga je to odje-
ljenje otpočelo već da se vraća u svo-
ju otadžbinu.

Slobodna Finska

Finski senat nije od Švedske tražio
oružanu pomoć.
Kb. Stockholm, 16. marta.
Protivno tvrdjenju finskog posla-
nika Grippenberga konstatuje
finski senator Fray u jednom razgo-
voru sa dopisnikom „Svenska Dag-
bladeta“ u Wazi, da finski senat
nije od Švedske tražio oružanu inter-
venciju, nego samo dozvolu za izvoz
i provoz robe.
Rusi pojačavaju crvenu gardu. —
Njemačka pomoć potrebna.
Kb. Berlin, 16. marta.
Wolffov ured javlja: Crvenu
gardu u Finskoj Rusi pojačavaju dnev-
no i materijalno pomažu. Neprestano
stižu čete, oružje i municija za crvenu
gardu. Samo 5. marta stiglo je u Hel-
singfors 3 vagona šrapnela, 6 vagona
karabina, nekoliko vagona pušaka i

veći broj mašinskih pušaka. Trajni
porast neprijateljskih boračkih snaga
u Finskoj čini, da pomoć Nijemaca
postaje potrebna.

Pravni ugovori Austro- Ugarske s Turskom

Kb. Carigrad, 16. marta.
Upravnik ministarstva spoljnih po-
slova Halil-bej je u komori izjavio, da
su pravni ugovori, koji su izmedju
Turske i Austro-Ugarske na osnovi
medunarodnog prava i uzajamnosti za-
ključeni, prije dva dana potpi-
sani. Ovu je izjavu komora burno
pozdravila.

Podmorški rat NOVA POTAPLJANJA.

Jedna podmornica potopila
dosada 1 milijun tona.

Kb. Berlin, 16. marta.
Wolffov ured javlja: U za-
padnom Sredizemnom moru
naše su podmornice potopile 8 parnih
brodova i 1 jedrenjak sa ukupno
27.000 bruto tona. U tim uspjesima je
naročito udjela imala podmornica
„U-35“, (zapovjednik pomorski kape-
tan Arnauld de la Periere). Taj opro-
bani zapovjednik je za vrijeme svog
dvogodišnjeg rada u Sredizemnom
moru sa svojom u ratu oprobanom
podmornicom do sad potopio ravno
1 milijun tona brodskog pro-
stora.

Načelnik admiralskog stožera
mornarice.

Engleski izvještaj o njemačkom nap-
adu na jedan bolnički brod. — Nijemci-
ma o tom nije ništa poznato.

Kb. London, 16. marta.
Reuter. Bolnički brod „Guil-
foof Castle“ napala je bez uspjeha
jedna neprijateljska podmornica 10.
marta, u 5 sati 35 časa poslije pod-
ne pri samom ulazu u Bristolki kanal.
Brod je imao zastavu Crvenog Krsta
i sve svjetiljke, propisane za bolničke
brodove. Po kasnijim vijestima bače-
na su na bolnički brod dva torpeda.
Drugi je udario u prednji dio broda i
teško ga ošteti. Brod je ipak mogao
stići u pristanište, odakle su mnogo-
brojni bolesnici i ranjenici koji su bili
na brodu preneseni na kopno i zatim
u bolnicu. Na ovo primjećuje Wol-
ffov ured: Na nadležnom mjestu nije
ovaj slučaj bliže poznat. Moramo za-
držati pravo, da se na predmet vra-
timo.

Najnovije byz. vijesti

Bugarska za samostalnu Albaniju.
B. b. a. Sofija, 15. marta.
Predsjednik ministarstva, Rado-
slavov, izjavio je juče u sobranju,
da se Bugarska veoma interesuje za
Arbaniju, i da želi vidjeti obrazovanje
nezavisne arbarske države. Bugarska
će potpomagati arbarske aspiracije
za nacionalnom autonomijom i biće do-
bar susjed nove države.
Za ravnopravnost rumunjskih Jevreja.
B. b. a. Sofija, 15. marta.
„Echo de Bulgarie“ doznaje,
da su se bugarski veliki rabinat i je-
vrejske konzistorije obratile na mini-
stra predsjednika sa molbom, da učini
korake i korist političkih i građanskih
prava rumunjskih Jevreja. Ovaj korak,
kaže „Echo de Bulgarie“ može kod nas
biti samo dobro primljen. Od svih ci-
vilizovanih zemalja na svijetu Rumunji-
ska je jedina, koja je prema Jevrejima

zadržala izuzetan režim. Vrijeme je,
da ova anomalija prestane postojati.
Bha. Sofija, 16. marta.

Juče je bila na dnevnom redu u ko-
mori jedna važna interpelacija. Radosla-
vov je dao nekoliko kratkih o jšnj nja o
unutrašnjem i spolj-političkom polo-
žaju, i izmedju ostaloga je izjavio, da će
bugarska vlada intervenisati u Bukure-
štu, uslijed koraka meštajevskih organi-
zacija, u ko i pravno-politički koncesi-
ja rumunjskim Jevrejima.

Odnosne odredbe e Finskoj ugovora
nijesu do sada Rumurj provedi. Vi da se
nada, da će moći pomoći rumunjskim Je-
vrejima, da dođu do položaja, kakav ima-
ju njihovi jednovjernici u Bugarskoj, gdje
se s njima postupa jednako kao sa osla-
lim građanima. Ova i j va ministra pred-
sjednika učinila je odličan utisak i hi-
ljade Mojsijevaca osjećaju živu zahvalnost
zbog ovog staranja vlade.

Odredbe za putovanje u Švajcarsku

Po zaključku saveznog vjća izdala
je švajcarska vlada nove odredbe, koje se
odnose na dolazak stranaca, da bi ove mo-
gla pogranična policija kontrolisati.

Prema tim odredbama potrebni su
dalje navedeni dokumenti za prelaz na
švajcarsko zemljište:

1. Pasoš, iz njega se mora jasno vi-
djeti, čiji je podanik onaj koji putuje,
kao i mogućnost povratka u domovinu.
Na pasošu mora biti viza po žanika ili
konzula, nadležnog za ono mjesto, gdje
je putnik u posljednje vrijeme stanovao.
 2. Ima se predložiti izvod iz kazne-
nog registra ili svjedočanstvo vlasti, na-
dležne tamo, gdje je putnik stanovao za
vrijeme posljednja tri mjeseca.
 3. Dokaz, da se ne može ništa pri-
govoriti uzroku zbog koga se želi pu-
tovati u Švajcarsku.
 4. Dokaz, da ima dovoljno novčanin
sredstava za bavljenje u Švaj. skoj.
- Ovim putem se stanovništvu sav-
jetuju do znanja nove švajcarske odredbe.
Ujedno se javlja, da se osim molbe za do-
zvolu putovanja u Švajcarsku, — sa tak-
senom markom od K 2, — koja se putem
okružnog zapovjedništva ima uputiti voj-
noj glavnoj guberniji, — ima uputiti za-
sebna molba švajcarskom poslanstvu u
Beču za dozvolu bavljenja na švajcar-
skom zemljištu. Ova molba šaj se švaj-
carskom poslanstvu tek onda, kad s dobi-
je dozvola od vojnje glavne gubernije.
- Odjeljenje za putniće (Passamt) imaće
da da dozvolu, izdatu u tajama, izda
pismeno, što će poslužiti kao priog mol-
bi, što treba da se uputi švajcarskom po-
slanstvu.

Pisma iz Ženeve.

IX.
Jedan naš stari državnik, koji je
godinama povučen od aktivne politike
bavi se ovde od pre kratkog vreme-
na. Imali smo priliku govoriti s njim
o raznim pitanjima, i on nam je davao
vrlo interesantna obaveštenja, zas-
novana na poznavanju fakata u du-
gogodišnjem iskustvu.
Aktuelna je tema bila naš odnos
prema Rusiji i prema Bugarima.
Jedan gospodin iz našeg društva
rekao je, kako je naša nesreća u ovome
ratu, kad smo već propali, što ta
propast nije došla 1914, za vreme Po-
torekove ofenzive, jer bi Srbija tada
celokupna potpala pod Austriju, ovako
smo se tada spasili propasti, pa do-
zvisimo veću propast, da budemo po-
deljeni izmedju Austro-Ugarske i Bu-
garske.
Najviše se prebacivalo ruskoj di-
plomaciji, što nije umela privući Bu-
garsku na svoju stranu ili što nije si-
lom sprečila Bugarsku u njenim ne-
prijateljskim namerama prema Srbiji.
Stari državnik povodom tih raz-
govora dao nam je sledeći odgovor:
„Moram početi iz dalje, da bih
vam mogao stvar što bolje i što jasnije
objasniti. Kod nas su u pogledu naših
odnosa sa Rusijom zastupljena dva
mišljenja. Jedno je mišljenje, da Srbija
mora i treba voditi politiku što tešnje
naslona na Rusiju, da je Rusija naš
prirodni zaštitnik, a druga politika se
je zasnivala na uverenju i na iskustvu
da Rusija nije prema Srbiji iskrena,
da je ona pravim prijateljem Srbije iz-
sebičnih i špekulativnih razloga, i da
treba tražiti naslona van Rusije.
Ono je prvo mišljenje bilo ukore-
njeno u Srbiji još od njenog postanka,
all je postalo dogma naše spoljne po-
litike pod pok. Jovanom Ristićem, a u
novije doba pod radikalima prevladalo
i potpisulo sva ostala gledišta. Ru-
sija je zaista u nekoliko pomagala Sr-
biju, naročito kad je Srbija izvojevala
bila svoju autonomiju pod Turcima,
all je to Rusija činila da ima jednu
tačku oslonca na Balkanu u svojoj
težnji za rušenjem Turske carevine i
osvajanjem Carigrada. Ona se pri to-
me nije rukovodila da zadobije zahte-
ve i težnje Srbije, koliko da upotrebi
Srbiju, odnosno njenu teritoriju i njenu
vojnu snagu za svoje smerove. Pozna-
to vam je da je Srbija pod knezom
Mihajlom bila zla za balkanske Slove-
ne, da su Bugari sve svoje nade pola-
gali u Srbiju, da su se njihovi mladići
školovali u Beogradu, i da smo se me-
đu sobom smatrali kao jedan narod.
U to doba kad se kazalo Bugarin, zna-
čilo je isto toliko koliko reći Učičanin,
Crnogorac, nisu dakle smatrani kod
nas kao zasebna nacija.“

Njemac Rahstede („Studije o Laro-
chefoucauldovom životu i njegovim
delima“: Braunschweig 1888. godine).
Jedan od dočasnih potomaka porodice
Larocheoucauld, vojvoda Francois
Alexandre Larocheoucauldski (živio
od 1747. do 1827. godine) znamenit je
na svojim riječi, kojima je prvi prikazao
Louisu XVI. značaj juriša na Bas-
tiju. Kada je na ime u veće istorijsko
skupštino 14. jula 1789. godine kralju po-
dnešen izvještaj o jurišu pariske svjet-
ne Bastilju (Bastille-u), uzviknuo je
kralj: „Donc une révol-e?“ („Dakle
revolt — uz buna?“) na što je vojvoda
Fr. Alexandre Larocheoucauldski, koji
se nalazio pored ostalih oko njega, oz-
biljno odgovorio: „Non, Sire, c'est une
révolution!“ („Nije, v. veličanstvo, to
je revolucija!“). — 17. marta 1800. go-
dine rođen je u Mittelhausenu blizu
Welmara komponista Karlo Zöllner.
Učio je na leipziškoj Thomasovoj školi,
gde se usavršio u vokalnoj muzici. Od
1820. godine bio je učitelj pjevanja na
povjednim školama u Leipzigu. 1833.
godine osnovao je prvo pjevačko dru-
štvo, koje se po njemu zove, a za im
još čitav niz pjevačkih društva, koja
su se poslije njegove smrti udružila u
„savez Zöllnerovih pjevačkih društva“.
Komponovao je mnoga djela za
muške pjevačke kvartete i stekao je u
opšte velikih zasluga za razvitak vo-
kalne muzike. Umro je 25. septembra
1890. godine. 1868. godine podignut mu
je spomenik u Leipzigu. — 17. marta
1865. godine rođen je u Madridu ču-
veni španski muzičar Manuel Garcia.
Bio je sin čuvenog muzičara
Manuela Vicenta Garcia, koji je prili-
kom jedne turneje u Americi, koja mu
je bila donijela mnoge hiljade, imao ne-
sreću, da 1828. godine na putu blizu
Vera Cruza u Meksiku bude napadnut

i opljačkan od razbojnika i da tu izgu-
biti svo imanje. Mladi Manuel Garcia
otišao je odmah po povratku iz Ame-
rike prvo u Paris, a zatim London,
gdje je bio učitelj pjevanja, a gdje je
osim toga pisao rasprave iz teorije mu-
zike („Mémoire sur la voix humaine“
i „Traité de l'art de chant“). Naročito
se pak proslavio pronalaskom laringo-
skopa (ogledala za grkljan), zbog kojega
mu je kónigsberški univerzitet dao
diplomu počasnog doktora medicine.
Njegova supruga Evgenija, rođena
Mayer bila je u svoje vrijeme
čuvena pjevačica pariske „Komi-
čne opere“. — 17. marta 1811. go-
dine rođen je u Berlinu dra-
matičar i romansijer Karlo Gutzkow,
pisac „Urhela Akoste“, „Perčina i
mača“ i t. d., o kojemu smo već go-
vorili na ovom mjestu prilikom godiš-
njice njegove smrti. (Umro je 16. de-
cembra 1878. godine. — 17. marta
1826. godine rođen je u Drezdi ge-
ograf Oskar Peschel. Od 1845. do
1848. godine sudirao je prava, pa se
poslije primio saradništva na augsbur-
skom listu „Allgemeine Zeitung“, a od
1854. godine uredjivao je list „Aus-
land“. U to je vrijeme napisao svoja
prva znamenita istorijsko-geografska
djela, kao: „Geschichte des
Zeitalters der Entdeckungen“ („Isto-
rija doba pronalazaka“), „Geschichte
der Erdkunde bis auf Alexander v.
Humboldt und K. Ritter“ (Istorija
zemljopisa sve do A. pl. Humboldta i
K. Rittera“). 1871. godine bude postav-
ljen za vanrednog profesora geografi-
je na univerzitetu u Leipzigu. Tu se
pojaviio njegovo djelo „Völkerkunde“
(„Nauka o narodima“), „Poznavanje
naroda“), koje je već poslije nekoliko
mjeseci doživio drugo izdanje. Peschel
je umro 31. avgusta 1875. godine. Ci-

tav niz njegovih djela izdat je tek po-
slije njegove smrti, na primjer djelo:
„Abhandlungen zur Erd-und Völker-
kunde“ („Rasprave iz zemljopisa i po-
znavanja naroda“), „Physische Geo-
graphie“ („Fizički zemljopis“), „Euro-
päische Staatenkunde“ („Nauka o ev-
ropskim državama“) i dr. — 17. marta
1846. godine umro je u Königsbergu
kao direktor tamošnje opservatorije
astronom Friedrich Wilhelm Bessel.
Bessel je rođen 22. jula 1784. godine u
Mindenu u Westfalskoj (gradu koji je
čuvjen po u njemu zaključenom „west-
falskom miru“, kojim se okončava 30-
godišnji rat). U Bremen u se bavio
trgovinom, ali se već tamo u svojim
slobodnim časovima u veliko zanimao
i astronomijom. Radeći na istraživanji-
ma o kometu od 1607. godine, došao je
u lični dodir sa astronomom Oiber-
sonom, na čiji se prijedlog 1806. godine
primio položaja čuvara privame Schrö-
terove zvezdare u Lienthalu, gdje
je zabilježio mnoga važna astronom-
ska opažanja, naročito o Saturnu i ne-
kim kometama. 1810. godine Bessel,
koji se već bio proćuo kao astronom,
bude postavljen za upravnika zvezda-
re u Königsbergu, na kojem je položaju
i umro. Svojim ephalnim astronom-
skim radom u tehničko odlično oprem-
ljenoj kónigsberškoj zvezdari Bessel je
zadobio svjetsku slavu i sebi lično i
povjerenom mu naučnom zavodu. Da-
leko bi nas ovdje odvelo, kada bismo
htjeli nabrajati sva važna opažanja,
kojima je Bessel u mnogome raščistio
pojmove u astronomskoj nauki. Malo je
astronoma, koji su u tolikoj mjeri bili
istovremeno dobri teoretičari praktičari,
kao što je to bio Bessel. Cjelokupna
njegova naučna djela skupio je
Busch, a njegova se književna zaostav-
ština čuva u berlinskoj akademiji nauka.

All Rusima ovaka politika nije išla
u račun, ona je Bugarsku smatrala kao
sferu svoga interesa, bilo da je potčin-
jen, ili da je dovede u vazalski polo-
žaj prema sebi. Kao posledica toga je
stvaranje godine 1870. bugarske
eksharije. Tada su udareni temelji,
pod vidom crkvene autonomije, onoj
politici, koja je odvojila Bugare od Sr-
ba, i učinila da ova dva naroda budu
smrtni neprijatelji. Granice, koje je Ru-
sija postavila bugarskoj ekshariji bile
su tako velike, i te su granice do-
nije postale ideal bugarske politike.
Rusija je ekshariji dala tolike granice
ne što je bila uverena, da će njima
obuhvatiti ceo bugarski element već
stoga, što je te granice spremala
za sebe. Da su te granice ve-
štačke, i posledica čisto ruskih impe-
rijalističkih ciljeva dokaz je, što se
eksharija proširila na krajeve, na koje
ni jedan Bugarin nije mogao ni u snu
snivati. Kada u ratu 1877. i 1878. go-
dine Rusija nije mogla zadržati Bu-
garsku kao svoju, ona je ipak vero-
vala da će Bugarska biti kad tad nje-
na provincija ili veći vazal. Posle-
dica stvaranja Bugarske jeste sukob
izmedju državne ideje srpske i držav-
ne ideje bugarske. Iako su Srbi i Bu-
gari braća po krvi, i ako se pre toga
smatrahu gotovo kao jedan narod,
podeljeni u dve države, oni su postali
protivnici, a pošto su im težnje na
Balkanu bile iste, to su postali rivali
i krvni neprijatelji. Prirodna težnja
Srbije da se širi na jug ne samo
iz nacionalnih, već iz ekonomskih i
strategijskih razloga, našla je u Ru-
siji na odlučnu protivnost. Našu težnju
na jug Rusi su svima sredstvima su-
zbijali i upućivali su nas na za-
kad. Kada sam godine 1899. razgovarao u
Petrogradu sa generalom Kaulbarsom,
ja sam mu izneo svoje razloge za tu
politiku. — „Vaša ekscelencija, rekao
sam mu, nije to politika samo kralja
Milana i naprednjaka što hoćemo da
debuširamo vardarskom dolinom na
Solun, već to je prirodna politika koju
će morati svaka srpska vlada voditi.
Naši vladavci u srednjem veku nisu
upravljali svoje poglede na zapad, i
na pr. Bosna u kojoj žive čisti Srbi
nikad nije bila u sastavu stare srpske
države, čak ni pod Dušanom u dobu
svoje najveće moći, već se širila na
jug. Moravska i vardarska dolina pri-
rodno se dopunjuju. Centralni položaj
takozvane Makedonije daje političku i
vojničku nadmoćnost onoj državi koji
ju poseduje, a da su i naše nacionalne
aspiracije opravdane, ništa manje
nismo mi u to uvereni nego i Bugari.“
Na to je General Kaulbars od reči do
reči ovo rekao: „Vaši su razlozi
opravdani i ja ih vrlo dobro shvaćam,
ali baš zato Rusija ne će trpeti vaše
širenje na jug. Rusija vas smatra ste-
rom austrijskog uticaja i ona nikad
neće dopustiti da se njena uticajna
sfera okrajni. Vi s tim faktom morate
računati. Budite obazrivi i pametni.
Kralj Milan vrlo dobro shvaća politiku
i interese svoje zemlje, samo greši što
suvviše otvoreno ustaje protiv Rusije.
Vi nesmete imati veru u Rusiju, ali se
nesmete snjome ni zavadjati, neka va-
ša ladja uplovi malo u ruske vode, ko-
liko da se ne zameri Rusiji, ali nikako
da ulazi duboko. Vama bih iskreno sa-
vetovao Bismarkov recept: „Rückver-
sicherung. Napravite ugovor s Rusi-
jom, kojim vam garantuje nezavisnost,
a pravite posle slobodno ugovorene
konvencije s Austrijom za vaše name-
re na jugu.“ Ovaj sam razgovor saop-
štio odmah kralju Milanu, koji je bio
tada komandant aktivne vojske, i kralj
je odmah zatim odlikovao generala
Kaulbarsa jednim visokim ordenom.
(Da napomenem: general Kaulbars
bio je velika politička ličnost i po
oslobodjenju Bugarske dve godine ru-
ski guverner u Bugarskoj). Cilj ruske
politike bio je dakle da Srbiju priveže
za sebe, ali da joj ne dopusti širenje na
jug. Radikalni kao slepa oruđa ruske
politike gledali su da u Srbiji svima
sredstvima otvore raspoloženje za
takvu politiku. Oni su s toga rat od
1885. s Bugarima nazivali bratoubilač-
kim, i počeli voditi takvu bugarofilsku
politiku, kojom su se odricali svakoga
srpskog širenja na jug. Oni su ustupili
manasir Dečane Rusima, ukinuli srpske
škole u solunskom i bitolskom vi-
lajetu, jednom reči, odrekli se prirodne
srpske politike na jugu i ka Solunu.
Od njih je poteklo to da Srbiji treba
pristaniti na Jadranskom moru, pa su
čas uzimali Drača čas San Diovani u
kombinaciju, ma da ova oba mesta ni
po svome položaju nisu za to zgodna,
ma da je put do njih zabačen, te-
goban i neprirodan, kao uopšte što je ne-
prirodno i nekorisno pretpostavljati
Jadransko more Jevrejskom moru. All
to je bilo sve za ljubav ruske politike.
Rusi su imali neograničeno poverenje
u radikalima i izvesnost da će ispunjavati
njihove želje, ali su se ipak bojali
zdrave svesti srpskog naroda i onog
broja političara koji nije bio rusofilski
raspoložen. Zato su rešili da u Beograd
pošlju jednog od svojih najsposobnijih
diplomata pok. Nikolaja Henrikoviča
Hartwiga. Njegova je sposobnost bila
u tome da je umeo predstaviti sebe i
Rusiju većim prijateljem srpskog na-
roda nego što su u stvari bili. Srpsko-
bugarski ugovor 28. februara 1912. na-
činjen je pod uticajem one političke
struje kojoj su pripadali Izvoljski, Ca-
rikov i Hartwig. Izvoljski u Parisu, Ca-

rikov u Carigradu a Hartwig u Beogradu bili su predstavnici panslavističke ideje: da Rusija uzme Carigrad što pre po cenu rata s Nemačkom i Austrijom. Prva etapa bila je: slomiti Tursku na Balkanu pomoću balkanskih naroda. U tom je cilju osnovan balkanski blok, pod tim je uticajem načinjen srpsko-bugarski ugovor, koji odbija Srbiju od Soluna i Gura je na Jadransko more i protivu Austrije. Kad je turski rat ispao srećno i mi besno dobili celu Makedoniju, zdrava narodna svest beše očnela pobjedu nad radikalnim rusofiskim i bugarofilskim idejama. U narodu i u vojsci bilo je načisto s tim, da osvojene zemlje valja zadržati ne samo u prkos Bugarima već i protivu Rusije. Vojvoda Živojin Mišić pričao mi je, kad je u martu mesecu 1913. pravio inspekcije da je u svima garnizonima, u Tetovu, Bitolju, Ohridu, Djevdjeliji dobio poruke od celokupnog oficirskog kora u ime vojske, da su oficiri rešeni da po cenu svojih života ne izdju iz ovih krajeva, pa ma šta kralj, vlada i Rusija rešili.

Hartwigov je položaj bio vrlo težak. Valjalo je izvesti ruske namere a ne zameriti se Srbima, kojima se pravio prijatelj i čije je poverenje bio zadržao. Bojao se naročito da pod uticajem vojske i narodne svesti ne padne radikalni režim, i zato je svuda govorio i obećavao, kako će car Nikola spor između Srba i Bugara rešiti u srpsku korist. Kada sam o Uskrsu 1913. bio kod njega u poseti on mi je s neobičnom toplinom govorio, kako su nam Bugari prijatelji i kako ne treba da se s njima zavadjamo, u toliko pre, što će nam oni biti potrebni i pomoći nam u skrgu, da se proširimo na račun Austro-Ugarske. Ipak se on nadao, da ćemo mi Srbi kao bujan narod prvo biti plahoviti pa posle popustiti. Ali se u tome prevario. Došao je rat s Bugarima, i njega su vodili oni isti radikali, koji su rat od 1885. nazivali bratoubilački, a koji je vođen za istu ideju, i taj rat vod'ahu radikali koji su smatrali bugarofilima. Moje je intimo uvjerenje, da je radikalima rat s Bugarskom bio neprijatan, naročito zbog Rusije. Znam šta mi je za vreme rata govorio Laza Paču, a sem njega Draža Pavlović, Ljuba Jovanović i još neki ugledni radikali. Oni su u duši bili protiv rata i za popuštanje Bugarima. Pa ipak nisu dali ostavku, iako su time demantovali svu svoju raniju politiku. Pitaće te zbog čega? Zbog Rusije. Hartwig je pristao da radikali vode rat, samo da ne padnu s vlasti, jer ako bi oni pali s vlasti, prema jednostranoj vojsci, a pomoću ostalih partija, Srbija bi mogla da iz osnova promeni dotadašnju politiku, i da traži naslon na Austriju i Nemačku, naročito s pozivom na tajnu konvenciju od 1880. godine. Hartwiga je takođe zaplašio i telegram cara Viljema prilikom zaključenja bukureškog mira, i samo jedan mali korak u strani, pa da se Srbija namde u logoru centralnih sila. Valjalo je dakle na svaki način sprečiti da Srbija promeni svoju politiku. Do promene je moglo doći usled izmenjenih prilika. Dinastija Karadjordjevića, koja se isključivo oslanjala na radikale i na zaverenike, prestala je biti nepopularnom. Mogao je najveći protivnik dinastije misliti šta je hteo, ali posle osvećenog Kosova i posle Bregalnice nije mogao ni smeo ništa ni govoriti ni preduzimati. Ratni uspjesi učinili su da se zaborave stari gresli. Osim toga rat je gotovo potpuno ublažio suprotnost između zaverenika i konrazaverenika. Vojska je sad postala odlučan faktor, i vladalac je mogao s naslonom na vojsku i na narodno raspoloženje da se laklo i za svagda oslobodi radikala i njihovog isključivog uticaja. To je Hartwig znao i savetovao Pašića da čine što veće koncesije narodnom raspoloženju, a on je svakom prilikom i svakome reвноno objašnjavao da je Rusija sasvim protiv Bugara, i da su Srbi sad njeni jedini ljubimci. Kada je posle rata došlo do sukoba između radikala i vojske, on je gledao da na svaki način održi radikale. Njegovom se uticaju ima pripisati što je u maju, za vreme krize ostao i dalje na vladi čisto radikalni kabinet s Pašićem, i što je Srbija tako brzo uvučena u sukob s Austrijom. Hartwigov i ruski plan je bio, da Srbija u toku rata, pritešnjena okolnostima učini što veće koncesije Bugarima na osnovu ugovora 1912. Hartwig istina nije doživio evropski rat ali njegov naslednik knez Trubeckoj je otvoreno i sa manje umešnosti zastupao to gledište, koje je potpomogao u svome prolasku kroz Srbiju ruski ambasador u Rimu Giers. Pogreška je kralja Petra što se posle bukureškog mira nije oslobodio radikala i ruskog uticaja i Srbija bi sad sasvim drukčije stajala.

Na primedbu neke gospode, da su Rusija a s njome i sporazumne sile, davale Srbiji kompenzacije na drugoj strani, na račun Austro-Ugarske, i to mnogo zamašnije i veće, odgovorio je stari državnik: "Ovde imam da vam naglasim dve stvari: Prvo, Srbija i da je dobila prilične kompenzacije na račun Austro-Ugarske to ne bi bio ekvivalent za Makedoniju. Jer je položaj Makedonije za Srbiju mnogo važniji, iz razloga koje sam naveo i generalu Kaulbarsu. Čak da Srbija zadovolji svoje težnje na račun Austrije njeni nacionalni, eko-

nomski i vojnički interesi gurali bi je na Jug. Drugo se ima primetiti, da Srbija nije dobila precizna ni pismena obećanja od sporazumnih sila, šta i koliko ima da dobije od Austro-Ugarske. A ovo je vrlo važan momenat. Sporazumne sile su izjavile da one nemaju ništa protiv toga ako se Srbija što više uvučea na račun Austro-Ugarske, naravno ako to Srbija bude mogla učiniti svojom snagom, inače one nisu dale obavezu, da će one to same i svojom snagom izdejsivovati. A to je ogromna razlika. Pored toga Srbija nema nikakvog pismenog ugovora sa sporazumnim silama, kao što su ga imale Rumunija i Italija, a to je isto tako važno i u isti mah za Srbiju nepovoljno." Posle ovakog interesantnog i za nas, kao i za mnoge, poučnog razgovora sa našim stariim i iskusnim državnikom, ostalo je nama, kao i svakom Srbini, da razmišljamo kako smo varani, i kako smo se dali varati, i zašto je došlo do ove naše nesreće. St. V. J.

Grad i okolica

Dnevni kalendar
Danas je nedjelja 17. marta, po starom 4. marta. — Rimokatolici: Patricij, Gertruda; pravoslavni: Prep. Gerastim (Bele poklade). Casnička i činovnička kasina otvorena je počam od 15 februara do 11 sati u noć.
C. i k. vojnički dom: Citanica, soba za pisanje i lgranje, kantina. Otvoreno od 7 sati izjutra do 9 sati uveče. Slobodan pristup svakome vojniku.
Kinema overall: Vojni kinao Kralja Milana ulici br. 56 (Kološum): U 4 i 6 sati poslije podne predstava za vojnike u 8 sati uveče opšta predstava. — C. i k. gradjanski kinao na Terazijama br. 27 (Paris): U 8 i 5 sati poslije podne, te u 7 sati uveče opšte predstave.
Beogradski orfeum u zimskom pozorištu, prije Boulevarda: Dvije predstave, prva u 4 sata poslije podne, a druga kao obično u 8 sati uveče.
Biblioteka za pozajmicu (Balkanska ulica br. 1, Hotel Maska). Otvorena od 10-1 sat prije i od 3-7 sati poslije podne.
Noćna služba u ljekarnama: U vremenu od 17. do uključivo 23. marta višiče noćnu službu u Beogradu dve ljekarne (apoteke): Dr. Pančić, Saborna ulica 77; Dežurni, Knez Mihajla ulica 1; Nikolić, Bitolska ulica 2; Protić, Kralja Milana ulica 87.

Rimokatoličko Bogoslužje.
Danas u nedjelju 17. marta: I. u k. u k. u 8 sati izjutra za vojnike. Magjarska propovijed i sv. misa.
II. U župnoj crkvi: U 8 sati izjutra tih misa za školsku djecu. U 10 sati propovijed na srpsko-hrvatskom jeziku. U 3 sata poslije podne litanija. Za vrijeme posta svakog petka križni put. U radnim danima počinje prva sv. misa u 7, a druga u 7 i po sati izjutra.

Evangeličko Bogoslužje.
Danas u nedjelju 17. marta služiće službu Božiju u evangeličkoj crkvi u ulici Vuka Karadžića 9, etapni sveštenik Holzhausen.
Narodne dobrotvorne predstave (pod upravom natpor. dra. M. Ogrizovića i nadreditelja M. Čekića) u utorak, 19. marta 1918. U velikoj dvorani „Kasine“
KOD BIJELOG KONJA
Saljiva igra u tri čina; napisali Oskar Blumental i Gustav Kadelburg, preveo Milan K. Savičević.
Reditelj g. I. Stanojević.
Lic a:
Jozefina Vogelhuber, krčmarica „Kod bijelog konja“ gđja Stokić.
Leopold Brandmajer, kalkelner gosp. Bklič.
Viljem Gizeke, fabrikant, gosp. I. Stanojević.
Otilija, njegova kći, gđja Arsenović.
Šarlota, njegova sestra, gca Jurković.
Valter Kincelmann, naučnik, g. S. Todorović.
Klarica, njegova kći, gca Todorović.
Oto Sidler, advokat, gosp. Gošić.
Artur Silchajmer, gosp. Dinulović.
Loidl, prosiak, gosp. D. Jovanović.
Rezi, njegova nećaka, gca Bošnjaković.
Asesor Berenbah, gosp. Šljivić.
Ema, njegova žena, gđja Gošić.
Melanija Smit, gca Toporašević.
Kraher, šumarski savjetnik, gosp. Ilić.
Turist, gosp. R. Pavlović.
Kata, pismonoša, gđja Stojanović.
Franc, kelner, gosp. Spiridonović.
Mircel, sobarica, gđja Todorović.
Mili, kuvarica, gđja Gjurgjević.
Sep, brdski vodja, gosp. Vukašinović.
Pikolo, gosp. Ilić.
Kapejan ladje, gosp. Bogdanović.
Martin i Jozef, pokučari, gosp. Vračarić i gđja Barlovac.
Jedna stara dama, gđja Rucović.
Seljače, Zlata Vinulović.
Dogadja se u Salckamergutu. Vrijeme sadašnje.

Između čnova svira c. i k. garnizonska glazba pod upravom gosp. kapel. Piro-a.
Početak tačno u 8 sati uveče. — Čist prihod namijenjen je domaćoj ratnoj sirotinji.

U utorak čne 19. ov. mj. u 8 sati uveče ponavlja se ova vanredno uspjela i odlično prikazivana komedija. Zanimanje je i opet veliko. Preko dvije trećine ulaznica već je rasprodaño. Ostala mjesta — nekoliko loža i sjedišta — orkestru i parketu kao i stajala mjesta —

moći se još dobiti u knjižari S. B. Cvijanovića (desna strana) i u knjižari „Jugostok“ (lijeva strana) na Terazijama.

Traži ih sudsko opštinsko odjeljenje.
Po predmetu zaostavštine pok. Mite Jovanovića iz Kamenice, pozivaju se:
Aleksandra Jovanović udata Matejić, i Milan Jovanović iz Beograda, da se jave sudskom odjeljenju opštine grada Beograda, radi hitnog saopštenja.
Za sirotinu djecu.
Gospodin Boško Čirić, ribarski trgovac iz Beograda priložio je sirotinjskom odjeljenju opštine grada Beograda svotu od 20.— kruna za nabavku odijel. I obuču one opštinske djece, koja pohađa školu.

Novorođeni i umrli.
Svi slučajaji rađanja i umiranja na teritoriji c. i k. glavne vojne gubernije, u vremenu od 1. januara do 31. marta ove godine, imaju se radi ev. dencij: prijaviti do 5. aprila nadležnim opštinskim sudovima.
Od toga vremena svaki pomenuti slučaj u toku godine ima se prijavljivati opštinama. U odsutnosti roditelja prijavljivanje ima izvršiti najstariji član porodice, srodnici ili kmet dotične opštine.
Za prekršenje ovoga propisana je kazna od tri mjeseca zatvora ili 1000 K.

Nedjeljni koncert u časničkoj kasini.
Za koncert u nedjelju poslije podne u časničkoj kasini izabran je ovaj program: 1. Uvertira k operi „Stradella“ od Flotowa; 2. „Projektio cvijee“, valcer od Smita; 3. Fantazija iz opere „La Bohème“ od Puccinija; 4. Fragmenti iz operete „Kuća triju djevojaka“ od Schuberta; 5. Intermezzo iz operete „Hrabri vojnik“ od Oskara Straussa; 6. „Ugarsko cvijee“, potpuri od Schlioga.

Marijan Matijević u Kragujevcu i Skoplju.
Poznati atleta Marijan Matijević, „Junak iz Like“, polazi danas u Kragujevac, gdje će održati jednu od svojih dobrotvornih predstava, sa kojima je do sada postigao toliko uspjeha. Poslije toga Marijan ide u Skoplje, a onda će prirediti još po jednu predstavu u Kosovskoj Mitrovici, pa zatim u Šapcu i još nekim mjestima.

Jaja za nasad.
Za izvođenje pilica jaja za nasad moraju se čuvati u prozračnom i čistom mjestu, a prije toga moraju se okupati da ne leže na jednoj strani; jer, protivno rađeći, žumance spadaju na jednu stranu, te se pilici ne izvođe, a jaja ostaju mućci. Preko jaja starosti ne treba uzimati jaja za nasad, jer unutrašnja pokožica o tvrdne, usljed čega je nije teško otključiti, a često zbog toga i ugine.

Prodaja psećih maraka.
Prodaja psećih maraka sa ovu 1918. godinu otpočela je. Taksa za držanje psa iznosi 4 kruna godišnje i ima se odmah položiti blagajni opštine grada Beograda, gdje će se tom prilikom dobiti i pseća marka.
Isključno tramvaj.
Preksinoć, oko sedam sati, isključno je tramvaj broj 40 iz šina, na pruzi Kalemegdan—Dušanova ulica, pri odlasku za depo. U tramvaju je bilo potka, ali nije dan nije povrijeđen. Materijalne štete je bilo.

Kočničar broj 8 u je mogao uspostiti jurenje tramvaja niz Kalemegdansku nzhriću običnom kočnjakom, te je zato bio upotrijebio električnu. Ali ni ona nije pomogla, te je tramvaj, došavši do skretanice koja vodi za grad, izletio i očajurio van šina za pedeset metara.
Nadjens stvari.
U vremenu od 1.—15. marta nadjene su i predate c. i k. vojnom policijskom komesarijatu u ulici Miloša Velikog br. 20, broj sobe 29, ove stvari: 1 crn novčanik sa K 11.40 i jednom medaljom, 1 crn novčanik sa K 11.02; dalje: 5 kruna, 1 džepna marama i u njoj zavezanah K 12, 1 novčanica od K 10, 1 crna džepna marama i 1 legitimacija na ime Dedić Tanasije, 2 vojničke kape, 1 portope za feneriha, 1 limena kutija za cigarete, 1 cviker s futrolom i 1 etui sa 3 cigaršpicila.

Malene djevojčice
I sve dame dobivaju nježnost i svježinu kože, ako upotrebljavaju
Diana Alabaster puder i Diana Crème
Mala doza ili lončić K 2.— Velika doza K 4.— koji se mogu posuda dobiti. Glavno prodavalište: „Diana“ Handels A. G. Bucepest V. Nádor utca 6.

Godišnjica beogradskog orfeuma

Juče 16 ov. mjeseca navršilo se ravno godinu dana od kada je otpočeo svoj rad „Beogradski orfeum“. Ako bacimo pogled u natrag na rad ustanove naći ćemo, da se o njoj zbilja samo s pohvalom može govoriti. Beogradskom orfeumu bio je zadatak, da beogradskoj publici, vojnoj i gradjanskoj, u ovim teškim i vanrednim vremenima pruži koji čas prijatnog zaborava i razonodjenja, a da uz to svojim prihodiima posluži u ratne dobrotvorne svrhe. Može se reći, da je orfeum u oba pogleda potpuno odgovorio posavljenom mu zadatku. Kada je orfeum lanjske godine u ovo doba prvi put otvorio svoja vrata publici, posjeta je u prvi mah bila osrednja. No uskoro zatim posjeta je sve naglije rasla, naročito za vrijeme ljetnje sezone, kada je orfeum davao svoje predstave u bašti „Hotel Takova“. Beogradska se publika uvjerila, da „Beogradski orfeum“ u pogledu programa nema ničeg zajedničkog sa izvjesnim ustanovama, koje sebi prisvajaju to ime i da je s obzirom na gore spomenuti mu postavljeni zadatak njegov birani program uvijek takav, da u svako doba i sa porodicom možemo otići. Ne samo to, vodi se računa i o raznolikom ukusu. Po sastavu programa zadovoljavaju se kako ljubitelji pjesme i igre, tako i prijatelji duhovite šale i dosjetke, ljubitelji akrobatskih produkcija, krotesknh prizora i t. d. Sada se može reći, da se beogradska publika i to baš gradjanska, urravo srodila sa orfeumom. Prvih pet šest dana svakog novog programa sve se karte redovno razgrabe još u predhodnoj prodaji, a već nedjeljom se večernja blagajna u opšte nikad ni ne otvara. Što se materijalne strane tiče, to je orfeum za ovu godinu svoga rada i u tom pogledu odlično odgovorio svome zadatku. Tako su na primjer za mjesec januar i februar ove godine ukupni bruto prihodi iznosili 53.000 K, a čista dobit, koja se upotrebljuje u ratno dobrotvorne svrhe u posljednje vrijeme je iznosila 7—8.000 K mjesečno. Tako je beogradski orfeum svojim radom s jedne strane pribavio beogradskoj publici mnoge ugodne časove, a s druge strane je pomogao ublažiti dosta bola i ubrisati mnogo suza.

Književni prijedlog

Zofka Kveder: Hanka.
Upravo je izišao kao 50.—52. svezak Moderne knjižnice ovaj „ratni“ roman poznate slovensko-hrvatske spisateljice Zofke Kvederove. U njemu se opisuje tragična sudbina poljskoga naroda, koji je raskomadani i podijeljen raznim državnim granicama, pa mu se sinovi bore u protivnim redovima. Taj je roman krvava slika nesreće, što je zadesila narod, koji kraj najtežih prilika čezne za svojim ujedinjenjem. Roman je napisan u formi pisama prijatelju onkraj streljačkih jarača, te je osim nacionalne svoje sadržine protkan i ličnim doživljajima glavne junakinje, iz kojih se razbiraju muke i boli, što ih donosi život iza fronte. Stranice tihoga porodičnog života izmjenjuju se sa stranicama teškoga i nesmiljenog naturalizma kao u Zole. Nije to dakle nikakav „ratni“ roman obične ratne literature, nego djelo, koje će publika nesumnjivo čitati s velikim interesom koliko zbog psihologij-skoga crtanja, toliko zbog aktuelne nacionalne tendencije. Roman je taj nagradila Matica Hrvatska. Cijena je knjizi broširanoj K 5.40, vezanoj K 6.40. Dobiva se u svim knjižarama i kod uprave Moderne knjižnice u Zagrebu, Nikolićeva ulica 8.

Podpomaže probavu, luči sluz, ublažuje kiselinu.
MATTONI-EV
GISSHÜBLER
ČISTA PRIRODNA ALKALIČNA
KISELICA
Heinrich Mattoni d. d. Beč i Karlsbad.
Glavno skladište za Srbiju: U vojnom prometu stojeća Ljekarna Protić, Beograd Kralja Milana ulica 87.

C. i k. vojni kina
od 16. do 19. marta 1918.
1. Moj drug u tuzi.
2. Poldi naprave, industrijski snimak.
3. Mirakel, misterij od d-ra Vollm-vellera i prof. Maxa Reinhardta.
16. III. u 4 sata predstava za sve, u 6 sati za momčad.
17. III. u 4 sata predstava za momčad, u 6 sati za momčad, u 8 sati za sve.
18. III. u 6 sati predstava za momčad, u 8 sati za sve.
19. III. u 4 sata predstava za gradjane, u 6 sati za gradjane, u 8 sati za gradjane.
Kod svih predstava koncertira bataljonska glazba 400. bataljuna.
Ulaznice za kina vrijede podjedno kao propusnice.

Narodna privreda

Tečno sirište.
Mada se danas stoka u velikim količinama kolje, ipak mnoge domaćice su u nemogućnosti da nabave sirišta za sirenje mlijeka. Da bi ipak nadoknadile to i mlijeke iskoristile sirenjem, iznosimo im dva načina za spravljanje sirišta.
Treba dobiti 8.0 pepsina, 5.0 vinske kiseline, 5.0 soli i rastvoriti u 20.0 vode i 180.0 bijela vina. Tome dodati 5.0 vinskog alkohola. Pošto se ostavi da stoji par dana, procijedi i potom upotrijebjavati.
Drugi način spravljanja je ovaj: teleće sirište naduvati kao bešiku i osušiti tako da se, pošto se sastruže salo i krvave žilice, može u najstintije dijelce isjeći. Od ovoga 100 grama pomiješati sa 900 grama kisnice — destilirane vode — i 100 grama čistog — 95% — špiritusa, ostaviti da prenoči. Po tom procijediti, ali ne gnječanjem. Smjesom vode i špiritusa talog isprati, tako da cjelokupna ocijedjena tečnost bude kilogram teška. Kad preostoji, izbistri se kao dobro bijelo vino i onda je trajna. Po 1 grama te tečnosti, na 43.5° Celzijevih ili 35° Reomirovih podsiire litar mlijeka.

Posljednje brzojavne vijesti

ZBOROVI ZA MIR U FRANCUSKOJ
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Bern, 16. marta.
U toku posljednje nedjelje održati su u Francuskoj na više mjesta velikih zborovi, na koje su se slegle hiljade radnika, a na kojima je traženo, da se smijesta zaključi mir i da se provede borba protiv Clémenceaua.

KRIZA RUMUNJSKE VLADE.
Kb. Bukurešt, 16. marta.
Prvi rumunjski delegat na konferenciji o miru, Argentoiano, vratio se prema dogovoru 14. o m. iz Jaja u Bukurešt, i izjavio je delegatima središnjih vlasti, da je Averscova vlada iz unutarnjo-političkih razloga dala ostavku, a da nova vlada još nije obrazovana. S toga, veli, za sada ne važe mandati rumunjskih delegata, pa mora da nastane za to vrijeme prekid u pregovorima. Rad komisija i pojedinih odbora konferencije produžuje se i dalje.

TROCKIJ — VOJNI MINISTARI
Nema glavnokomandujućeg.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Stockholm, 16. marta.
U mjesto Podvojskog, koji je dao ostavku, postavljen je za vojnog ministra Trocki. Položaj glavnokomandujućeg ukida se.

POVJERENJE LENJINU.
(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)
Stockholm, 16. marta.
Moskovski kongres sovjeta izglasao je sa 980 protiv 125 glasova povjerenje Lenjinu.

EKSPOZITURA PEŠTANSKE-UGARSKE KOMERCIJALNE BANKE
U BEOGRADU KNEZ MIHAJLOVA 50.
GLAVNA UPRAVA C. I. K. MONOPOLA
PETROLEJA I ŠPIRITA
Bavi se svima bankarskim poslovima, pošiljkama novaca iz Austro-Ugarske i za Austro-Ugarsku, sa-vezničke i neutralne države.
Specijalno odjeljenje za šiljanje novaca ratnim zarobljenicima i interniranima.
Prima uloge i obavlja mijenjanje novca po najkulantnijim dnevnim kursovima. Zasebno odjeljenje za robu za sve vrste trgov. poslova.
Osnovna glavnica i pričuve 232.000.000 kruna.

C. i k. gradjanski kina
od 16. do 19. marta 1918.
1. On ima mamurluk. — Vesela igra.
2. Zov u pomoć. — Drama u 4 čina.
16. III. u 5 sati predstava za gradjane, u 7 sati za gradjane.
17. III. u 4 sata predstava za gradjane, u 5 sati za gradjane, u 7 sati za gradjane.
18. III. u 5 sati predstava za gradjane, u 7 sati za gradjane.
19. III. u 5 sati predstava za gradjane, u 7 sati za gradjane.
Kod svih predstava glazba na klaviru.

CIJENE OGLASIMA:

Osmiina jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staja . . . 10 helera
Priposlano: Petina jednog milimetar. retka (70 mm široko) staja . . . 40 helera
Bliješke: Petina jednog štamparskog retka (70 mm široko) staja . . . Kruna 4
Mali oglasnici Jednostavna riječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

MALI OGLASI:
PRIMAJU SE: KNEZ MIHAJLOVA UL. 38

CIJENE OGLASIMA:

Osmiina jednog milimetarskog retka (42 mm široko) staja . . . 10 helera
Priposlano: Petina jednog milimetar. retka (70 mm široko) staja . . . 40 helera
Bliješke: Petina jednog štamparskog retka (70 mm široko) staja . . . Kruna 4
Mali oglasnici Jednostavna riječ 7 helera, sa masnim slovima 14 helera.

ZUBNI LIJEKAR
KRISTINA ORLUŠIĆ
Beograd, Terazije br. 9.
I. sprat.
Ord. od 8-12 prije podne.
I od 2-6 poslije podne.
Vještački zubi u zlatu i kaučuku, sve vrste plombi, vađenje zuba bez bola, liječenje i čišćenje zuba. 35334-1

ZUBNI-ATELJE
J. SIDVERCA
DIPLOMIRANI DENTIST
Beograd, Kralj Milana ul. 57.
Specijalista za vještačke zube u zlatu i kaučuku po najboljoj američkoj metodi. Izrada solidna. Materijal najbolje kakvoće. Prima od 8-12 i 2-6 sati po podne. 1045

Kupovine i prodaje.
Klavir (Mignon)
nov mahagoni i jedan polovan klavir Fügler, crn, prodaje se kod Antona Hrona-Tiefenbacha, Klavierstimmera, Makedonska ul. 19. Vidjeti svaki dan, osim neđelje po podne. 35672

Ženske cipele
plifke i duboke, odlične, predajni materijal, br. 34-38. Po volje cijene. Na par i na više. Radnja Kralja Aleksandra ulica 10. 35019-2

Traži se klavir
pod kiriju. Ponude u radnji Kralja Milana ulica 96. 35693

Ženski šeširi
i ostali noviteti stigili. Cijene su znatno jeftinije. Novi salon Simc M. Lazarevića, Kralja Milana br. 120 (Izdac Slaviji). 35553-2

Kuća na prodaju
nova od tvrdog materijala, 4 sobe sa lica, sušeren i podrum, električno osvjetljenje, u avilji soba i kuhinja, bašta uređena. Ista se nalazi u ulici Sv. Prohora br. 8, kod starog spomenika, više Slavije. Za uslove upitati u Vatrogasnoj ulici 29, Beograd. 35649-2

Prodajem
šivaču Singer mašinu i dobar šparel. Upitati Čubrina ulica 5. prva vrata. 35728-2

Prodaje se
jedna šivača mašina stari Singer — dobro očuvana. Može se videti svakoga dana, Gjurđevo brdo prva ulica br. 16. 35729-2

Kupiti ću
polovno pokućstvo i razan veš, odjelio i tepihe Čubrina ulica 5. prva vrata, kod „Proječa kafane. 35727-2

Prvoklasni mode salon
Iša Božić, Knez Mihajlova br. 81. I. kat desno. Prima elegantne kostime i toaletne svake vrste na izradu. Cijene umjerene. Primaju se šegrit i učeniće. 35716-2

Vještačko cvijeće
za ženske šešire, originalna bečka izrada, lijep i velik izbor. Može se dobiti u Sabornoj ulici 53. 35710-2

Planino
polovan i dobro očuvan traži se. Ponude staji Proki Iliću, trgovcu, Kralja Milana ul. 70. do drogerije „Wardar“. 35728-2

Namještenja.
Dugogodišnji samostalan kućigovodja
potpuno vičan duplom kućigovodstvu i bilansiranju, te riječnoj kao i srpskoj korespondenciji, nudi svoje usluge za honorarni rad, a primio bi i stalno mjesto. Upitati u radnji Radivoje Savin i drug. Knez Mihajlova ulica do kafane „Car“. 35704-3

Potrebuje mehaničara
i boljih djevojsaka za lakši posao. I. elektro-mehanička radionica Milutina S. Markovića, Terazije 8. 1124

Samica
srednjih godina traži mjesto kod starijega samca u unutrašnjosti Srbije, dobro vična svima domaćim poslovima. Javiti se može kartom na adresu Katić Stanković, ul. Kapetan Mišina 13, Beograd. 35714-4

Potrebuje pomoćnika
koji je poznat sa trgovcima iz unutrašnjosti, Radnja Binje Mandila, Vatrogasna broj 29, Beograd. 35648-3

Vješta ženska
koja razumije mjesiti fine poslastice potrebna je jednoj poslastičarskoj radnji. Javiti se g. Milošu Popoviću, trgovcu, Svetosavska ulica br. 14 u avilji. 35708-3

Stanovi.
Traži se stan
sa 3 sobe, predsobljem, kućna, soba za mladije, kupatilo, špaiz, podrum, električno osvjetljenje, po mogućstvu zabešana kuća sa baštom, na Istočnom ili zapadnom Vračaru. Ponude staji u radnji Gjoka K. Vasiljević, Knez Mihajlova 46. 35682-4

Više vila za izdavanje
na lijepom i zdravom mjestu. Upitati u Studentičkoj ulici 50 od 2-3 po podne. 35709-4

Traži se
čista namještena soba sa posebnim ulazom. Ponude upravi lista pod „Odmah 835“. 35731-4

Razno.
Povećavanje slika
od svakojakih fotografskih slika prima Photo Pick-Rück, Beograd, Kralja Milana ulica 42. 35481-5

Koza
izgubljena kod donjeg grada i Kalimegdana, žuta sa bijelim šarama rogata. Ko je bude našao neka je doneše Donja ulica br. 3. Vrlo dobra nagrada. 35724

Milosav Mirić,
trgovac iz Trstenika, umoljava poštovane čitaoce, da ga izvjestite poštom, koji zna, gdje se nalaze porodice: Josia — Joce Nadj-Nazića, rez. potporučnika i Joce P. Nedića, inžinjerškog poručnika, potrebno je radi predaje novca. Po mogućstvu i njih izvjestiti, da se jave gornjem. 35732-5

KORESPONDENCIJA.
Jovanu Premoviću, Geneva. Molim vas, dostavite ovaj oglas mojoj braći: Radovanu Polkiću, podnaredniku vardarske divizionjske oblasti, Branislavu i Čedomiru Polkiću, svi iz Lazarevca — Beograd: da smo mi svi živi i zdravi, takodje je i Dušan u Austriji, čestito nam se javlja, Vida je kod majke. Poslala sam fotografiju, ne znam da li su dobili. Ako je moguće, neka nam sa što prije lično jave, da ne brinemo, jer se nisu javljali ima već 6 mjeseci, pa mnogo brinemo. Mnogo ih pozdravljam sa Spasojom i djecom, a vama ostajem vječno blagodarna. Leposava Ivanović, Lazarevac, Beograd. 35713-8

Jovanu Premoviću, Geneva, da dostavi Stevi Ačimoviću, Geneva. Poštovani gospodine! Od 1915. godine nisam primio ništa od moje plate. Bio sam mašinovodja na bivšim srpskim željeznicama, pošto sam opterećen familijom, to molim da mi se odmah hitno pošalje moja plata na adresu: Bogoljub Jovanović „batajski“, Topčiderska ulica 26. Beograd. 35678-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Molim za izvještaj o mome sinu Proki Gjorgjeviću, pošta 60, koji mi se već 4 mjeseca nije javio, a isto molim za izvještaj i o mome zaovici Gjoki Gjorgjeviću, podnaredniku 16 puka, o kome nemam izvještaja, do jedne vijesti, koja mi je davno stigla. Mi smo u kući svi zdravi kao i ukučani mog zaovica. Unaprijed blagodarim Kostanku Gjorgjeviću, Beograd, Pop Lukina ulica 7. 35719-8

Jovanu Premoviću, Geneva, za g. Mih. Tadića i Vasu Lazarevića, Geneva. Od novembra prošle godine nisam primio novčanu pomoć. Valjda sam izbrisao iz spiska pošiljka. Moje su okolnosti teške: bez ikakvih sredstava za život, bolestan, a opterećen sa troje sitne djece. Kao dvadesetogodišnji činovnik ja vas molim, zauzmite se, da mi se pomoć ukaže i redovno šalje. Milovan Radojević, polički pisar prve klase, Beograd, Hadži Melentijeva ulica br. 22. 35684-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Molim vas, imajte dobrotu dostaviti Milanu Trpkoviću, okr. ekonomu: Dragi Milane! Piše mi M. Lj. i traži moje punomoćije, da bi mogao naplatiti kiriju, jer kiradži ka u manjoj kući, odriče da plaća lijepim, već upućuje na sud. Sudskim putem ne može niko tražiti naplatu bez tvoga svojeručnog punomoćija, ili da se obrazuje masa i postave staraoci. Ja po zakonu nemam prava. Isplatio mi je svega 350 kruna, a za ostale sume veli, da će da čeka pismo od svog sina, da se uvjeri koliko ti šalje njegovom sinu novac, a on tvojih dječih lijepa obećanja. Žele ti dobro i pozdravljaju, Marta, Anta i Milorad Trpković, Beograd. 35721-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Molim izvjestite me za moga muža Svetozara Miloševića divizionjskog sveštenika, broj pošte 315, koji mi se već četiri mjeseca nije javio. Njega izvjestite, da smo kod kuće svi zdravi. Zahvalna unapred na usluzi Leposava Milošević Obrenovac, Valjevska ulica 10. 35711-8

Jovanu Premoviću, Geneva. Molim za izvještaj o mome sinu Milanu Dimitrijeviću, vojniku 15. puka timočke divizije, II. bataljon, I. poziv, da me izvjesti. Isti je rođen u Vukmanovcu, srez Jagodina, bavio se u godini 1915. na bugarskoj granici, bio je ranjen i kako čujem da je umro 31. 12. 1915. Pošto nije ta vijest službeno potvrđena, a od dvije godine nemam vijesti, to molim, da mi svaki koji ma šta o njemu znađe, javi, da me prestane mučiti nelagodnost. Blagodarim Nasta Dimitrijeviću, Vukmanovac, srez Jagodina. A 2970-8

Molim svakoga, koji bi me mogao izvjestiti o mome bratu Radosavu Mitroviću, vojniku, koji je bio kod 8 puka, 2. bataljona, 2 četa, da me izvjesti o njemu, pošto mi se on ne javlja otkako je zarobljen. Ako je živ, neka se javi meni ili na adresu: selo Kušilevo, općina Kušilevo, srez moravijski, okrug požarevački ili ovamo preko novina bratu Vladimiru Mitroviću, Blagodarim Milosav Nikolić, zarobljenik u Germania-lag Minchen, Westfalen. A 2972-8

Jovanu Premoviću, Geneva, da dostavi Milanu Iliću, bivšem šefu stanice u Demir kapliji. — Dragi bato! Nalazim se sa djetetom u Požarevcu. Javi žiki, da mi novac šalje na adresu: Leposava K. Papadopolos, Beograd, Knez Milutina 45. Žikini su svi zdravi, neka mi novac što prije pošalje. Tetku Milu i tebe ljubim vaša Angelina i Mile Tomić. 35693-8

Vajkt Arsić, babići, Svrljanac. Mila majko! Pošto još od oktobra 1917. godine ne dobih od tebe ništa, to se nadam, da ću moći ovim putem o tebi čuti kako si. Ja sam još kod Drage, ali ću skoro ići u Užice. Za ovamo nemoj brinuti; sve je dobro i svi su naši zdravo, osim djeda, koji je umro još u septembru 1917. god. Kada dobiješ oglas, odmah odgovori, jer mnogo brijemo šta je sa tobom i Jesi li zdravo. Pozdravljamo te svi srdačno tvoja cerka Ružica V. Arsić, Ivanjica. A 2973-8

Milica Radić umoljava svakoga koji bi je mogao izvjestiti o Gjordju Radiću kovaču, koji je radio u brodarском друштву, da je izvjesti o njegovom zdravlju i nahodjenju. Milica Radić, Beograd, Čika Ljubina ulica 44, Čukarica. 35722-8

Umoljavam svakoga, koji bi što znao o mome sinu Milanu Dimitrijeviću, vojniku 15. puka timočke divizije, II. bataljon, I. poziv, da me izvjesti. Isti je rođen u Vukmanovcu, srez Jagodina, bavio se u godini 1915. na bugarskoj granici, bio je ranjen i kako čujem da je umro 31. 12. 1915. Pošto nije ta vijest službeno potvrđena, a od dvije godine nemam vijesti, to molim, da mi svaki koji ma šta o njemu znađe, javi, da me prestane mučiti nelagodnost. Blagodarim Nasta Dimitrijeviću, Vukmanovac, srez Jagodina. A 2970-8

ODLIČNO ŽUPSKO VINO
kupuje se u vinarskoj radnji u Kallmegdanu. 35708
E. PEISCHL bivši podrum Paje Matića.

C. kr. povi. osiguravajuće društvo
„ASSICURAZIONI GENERALI“
daje ovim na znanje, da njezin ravnatelj g. Robert Neuberg za vrijeme u Beogradu boravi.
Isti daje obavještenja radi zaostale neuplaćene premije i prima uplate. — Ujedno preduzima ponude na osiguranje na ljudski život i protiv požara. —
Prima stranke svakodnevno od 10 do 12 sati prije podne „Park Hotel“ soba br. 16. 35578

Srodnicima, prijateljima i poznanicima javljamo tužnu vijest, da je naš dobar
† Nikola Ristić
vinarski trgovac u Šapcu, preminuo 10. februara o. god. u Šapcu od paralize srca, u 54. godini života.
Ožalošćeni: supruga Danica; kćeri: Caka i Danče; sinovi: Radivoji Konstantin; svastika Aleksandra; pašenov Dragutin Pavlović; penzioner; šurak Joca Tomić; šurnjaja Kosara i ostala rodbina.
Šabac, marta 1918. A 2974

SJEMENJA OD POVRĆA I CVIJEĆA
može se dobiti u trgovini
— Todora Mraovića, Beograd —
Knjaz Mihajlova ulica 19. 35720
— Cjenovnik šalje na zahtjev besplatno. —

Udžbenike za
Francuski jezik
Petruć: Gramatika (frilom) 550
Berit: Metoda deo 1.7—, 11.8—, 11.12—, 11.13—
Kwato: Srbin u Francuskoj (razgovori) 150
Nenfeld: Srbin u Francuskoj (razgovori) 3—
Courcier, Manuel de la Conversation Francais-Allemand 720
Langenscheidt, Nemacko-Francuski Rečnik III 10—
Isto valika izdanja III 40—
I drugih udžbenika za francuski i druge jezike mogu se dobiti u
Knjižari „Napredak“
Beograd, Knjaz Mihajlova 9.
Iz unutrašnjosti poštom K 1-00 1098-4

Frizeurski salon za gospodu i dame.
Cijena srednja. 1118
Petra Jakovljevića
23. Balkanska 23.
Najmoderniji frizura — Anduliranje i pranje kosa, i manikiranje ruku.

Prvoklasne pantlijeke za cipele
(„perle“) od celuloze, nudi firma 995
FLACK & WEISS, G. m. b. H.,
BEČ (Wien) XVI, Menzelgasse 5.
Prema naredbi c. i k. glavne vojne gubernije u Srbiji otpočelo je dole potpisano preduzeće rad na opravci vaga i tegova.
Opravka vaga i tegova kao i nove dijelove na istima naplaćuje preduzeće po cijenama propisanim od strane glavne vojne gubernije. Nepokretne vage na mostovima opravljaju se u najkraćem vremenu.
Beogradsko preduzeće za izradu vaga i tegova
Ružina ulica broj 19. 1129

Austrijska fabrika PLAVETNILA ZA PRANJE
(„waschblau“) i praška za mastilo
traži zastupnika
koji bi imao dovoljnih veza i prakse. Ponude valja slati pod „W. W. 5310“ oglasnom biro-u Rudolf Mosse Beč (Wien) I., Seilerstätte 2. 995

Ožalošćena porodica poč. Ljube Popovića, trgovca na Savi, javlja srodnicima i prijateljima, da će svojim neprežaljenim pokojnicima: majci
† Jelisaveti
davati godišnji pomen, i rano preminulom bratu i ocu
† Dragiši
trogodišnji pomen u utorak 19. ovog mjeseca u 10^{1/2} sati prije podne u crkvi Sv. Marka na starom groblju.
Ivankovačka ul. 10.
Beograd, marta 1918. 35715

Neizmjernim bolom u duši izvještavam srodnike, prijatelje i poznanike, da je majkina odmena, utjeha i radost
† Ljubica
preminula 28. januara tek. god. u najljepšem cvijetu svoje mladosti u 19. godini svoga života, a pošlje dugog i teškog bolovanja.
Ovim putem blagodarimo g. g. ljekarima, koji se trudili da milu Ljubicu od neizbježne smrti spasu, g. g. sveštenicima, pjevačkom društvu na besplatnom sudjelovanju, svima gospodjama i gospodjicama, koje se u bolosti i oko sahrane nadjoše, djevojkama koje vijenac priložilo, kao i cijelom građanstvu, koje je neprežaljeno Ljubicu do vječne kuće ispratilo i time svoju tugu ublažilo.
Oznaji Milanovac, februara 1918.
Ožalošćeni: Nesretna majka Mica Krušković, braća: Aca i Milorad, sestra Leposava, ujak Boža Srbović, ujna Jelisaveta i ostala rodbina. A 2975

STOVARISTE OBUCA!
RADIOJ SAVIN I DRUG
BEograd, KNEZ MIHAJLOVA UL. BR. 7.
PORED KAFANE „CAR“.
preporučuje svoje dobro sortirano stovarište ženske i muške obuće od boksa i ševroa, dečije obuće u svim veličinama za VRBICU i uskršnje praznike, upozoruje se p. mušterije da pošure sa kupom naročito sa dječjom obućom dok 1111
Izbor traje.

Važno za kravare i mlekare
Od 1. maja ove god. izdajem pod zakup moje cjelokupno imanje zvano
KIJEVO
kod Beograda, za cenu i uslove treba se obratiti g. Gavri Stojkoviću nastojniku imanja.
35618 SV. STEFANOVIĆ, Industrijalac.

Gradjanski sud c. i k. okružnog zapovjedništva Beograd-grad
ODREDABA NAREDBE O RASVJETI
možete se držati, a da ne umanjite učinak osvjetljenja, ako upotrebite 992
TUNGSRAM POLU-WATT-LAMPE
sa 25, 40, 60 watta potroška struje.

Austrijska fabrika krpa
(štoja se naročito bavi izradom štofova od hartije)
traži prvoklasnog sposobnog
ZASTUPNIKA
Ponude valja slati pod „W. Z. 5311“ oglasnom biro-u Rudolf Mosse, Beč (Wien) I, Seilerstätte 2. 995

BEČ, VII, Neubaugürtel 34-36.
HOTEL WIMBERGER
u neposrednoj olinzi Westbahnhofs, zgodna veza svima željezničkim stanicama u Beču. Odlična restauracija, umjerene cijene, lijepa bašta.
Kupatilo u kući. Električno osvjetljenje.
Telefon No. 37447. Lift. 217

Gradjanski sud c. i k. okružnog zapovjedništva u Užicu
Exh. Nr. 291/1916/17.
Oglas.
U predmetu zaostavštine Milomira i Stojana Gajevića iz Brekova, upozoruju se sva ona lica, koja imaju na zaostavštinu bilo kakva potraživanja, da ista najdocije do 1. jula 1918. kod ovoga suda pismeno ili usmeno prijave, podnesav ujedno i dokaze, jer će se po isteku ovoga vremena predati zaostavština nakon podnirenja poznatih povjerilaca pripoznatim nasljednicima, s čime potraživanja neprijavljenih povjerilaca mogu lako izgubiti osnov njihova podmirenja, osim ako su njihova potraživanja zalogom osigurana.
Užice, 25. februara 1918.
1080 Dr. Edmund Gangel, s. r., sudja.

Gradjanski sud c. i k. okružnog zapovjedništva u Užicu
Exh. Nr. 70/1917/22.
Oglas.
U predmetu postupka zaostavštinom Mihajla Jovičića trgovca iz Užica, koji je umro 25. januara 1917. bez ostave posljednje volje, pozivaju se sva ona lica, koja imaju na zaostavštinu bilo kakva potraživanja, da ista podnesavši dokaze pismeno ili usmeno prijave kod ovoga suda najdocije do 1. septembra 1918., jer će se inače zaostavština predati pripoznatim nasljednicima i prema tome mogu potraživanja neprijavljenih povjerilaca u opasnost doći, da osnov njihova zadovoljenja izgube, osim ako su potraživanja istih zalogom osigurana.
Užice, 25. februara 1918.
1080 Dr. Edmund Gangel s. r., sudja

Gradjanski sud c. i k. beogradske okružne komande.
Br. 3738/1917.
Oglas.
Pozivaju se povjeroci zaostavštine Avrama Pinkasa iz Beograda Makenzjeva ulica br. 53. da svoja potraživanja kod ovoga suda do 1. maja ove god., dostave ili se istoga dana u 9 sati prije podne kod ovoga suda prijave, inače će se zaostavština moći raspodijeliti bez obzira na njihova potraživanja.
Beograd, 4. marta 1918. 1037
Gradjanski sud c. i k. beogradske okružne komande.

Akcionarski kapital K. 130.000.000.—
EKSPOSITURA
Rezerva: K. 62.000.000.—
ENGLESKO-AUSTRIJSKE BANKE U BEOGRADU
posreduje pri odašiljanju novčanih pošiljaka — i telegrafskim putem — zarobljenicima i Interniranim preko zasebnog odjeljenja brzo, pažljivo i uz umjerenu nagradu. 973